

ПРАВОВИЙ СТАТУС ДЕРЖАВИ У МІЖНАРОДНИХ ЦИВІЛЬНИХ ПРАВОВІДНОСИНАХ: ПРОБЛЕМИ ТА ВИКЛИКИ СЬОГОДЕННЯ

Корольова В.В.,

*к.ю.н., доцент, професор кафедри державно-правових дисциплін, Університет економіки та права «КРОК»,
м. Київ, вул. Табірна, 30-32, Україна, 03113
e-mail: viktoriyav@krok.edu.ua
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2998-6144>*

Петрицький В.І.,

*здобувач ступеня вищої освіти «Магістр»
Університет економіки та права «КРОК»,
м. Київ, вул. Табірна, 30-32, Україна, 03113
e-mail: petrytskyivv@krok.edu.ua*

LEGAL STATUS OF THE STATE IN INTERNATIONAL CIVIL LEGAL RELATIONS: PROBLEMS AND CHALLENGES OF TODAY

Koroleva V.V.,

*Ph.D. in Law, Associate Professor, Department of State and Legal Disciplines,
«KROK» University
Kyiv, Tabirna St., 30-32, Ukraine, 03113
e-mail: viktoriyav:@krok.edu.ua
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2998-6144>*

Petrytskyi V.I.,

*graduate of the Master's degree of
«KROK» University
Kyiv, Tabirna St., 30-32, Ukraine, 03113
e-mail: petrytskyivv@krok.edu.ua*

Анотація. Стаття присвячена дослідженню основних проблем щодо визначення правового статусу держави у міжнародних цивільних правовідносинах. Обґрунтовано специфіку цивільних правовідносин з іноземним елементом у реаліях сьогодення. Охарактеризовано ключові нормативні документи, а також виокремлено недоліки правового регулювання в цьому напрямі.

В ході роботи виявлено різність підходів до розуміння правового статусу держави, через наявність у неї унікальних ознак, а саме суверенітету та імунітету. Встановлено, що держава є особливим суб'єктом правовідносин, діяльність якої, з однієї сторони, спрямована на вирішення питань публічного характеру (міжнародна безпека, дотримання миру), а з іншої – цивільно-правового. Проведено аналіз чинного законодавства в частині регулювання цивільно-правових відносин та виявлено, що учасниками цивільних відносин є фізичні особи та юридичні особи. Держава Україна може виступати учасниками цивільних правовідносин лише за умови набуття статусу особи.

Сформовано висновки про те, що невизначеність правового статусу держави та її розщеплення на юридичну особу та носія публічної влади є підґрунтям для виникнення проблем, які потребують вдосконалення механізму правового регулювання. Досліджено, що наявні протиріччя в частині розмежування функцій держави та інших суб'єктів права, які діють від її імені, розмежування їх відповідальності та статусу майна, що знаходиться у власності. Поряд з цим, питання правового регулювання ускладняється відсутністю законодавчого документу щодо застосування державного імунітету та його різновидів. Встановлено, що в законодавстві відсутній перелік ознак юридичної особи публічного права.

Підґрунтям для вирішення вказаних проблем можуть слугувати подальші наукові дослідження, зокрема, спрямовані на закріплення правового статусу держави та визначення особливостей правосуб'єктності юридичних осіб публічного та приватного права, а також розроблення загальних положень щодо їх цивільно-правової відповідальності.

Ключові слова: держава, правовий статус держави, міжнародне приватне право, міжнародні цивільні правовідносини, проблеми правового статусу держави, юридична особа.

Формул: 0, рис.: 0, табл.: 0, бібл.: 19.

Abstract. The article is devoted to the study of the main problems of determining the legal status of the state in international civil legal relations. The specificity of civil legal relations with a foreign element in realities is substantiated of today. The key normative documents are characterized, as well as the shortcomings of legal regulation in this direction are highlighted.

The article revealed different approaches to understanding the legal status of the state, due to the presence of its unique features, namely sovereignty and immunity. It was established that the state is a special subject of legal relations, the activity of which, on the one hand, is aimed at solving issues of a public nature (international security, peacekeeping), and on the other is civil law. An analysis of the current legislation regarding the regulation of civil relations was carried out and it was found that the participants in civil relations are natural persons and legal entities. The state of Ukraine can act as a participant in civil legal relations only under the condition of acquiring the status of a legal entity.

Conclusions have been made that the uncertainty of the legal status of the state and its division into a legal entity and the bearer of public authority are the basis for the emergence of a problem that requires improvement of the mechanism of legal regulation. It has been investigated that there are contradictions in terms of delineating the functions of the state and other legal entities acting on its behalf, delimiting their responsibilities and the status of the property under ownership. Along with this, the issue of legal regulation is complicated by the absence of a legislative document on the application of state immunity and its varieties. It has been established that the legislation does not contain a list of signs of a legal entity under public law.

The basis for these problems can be further scientific research, in particular aimed at consolidating the legal status of the state and determining the peculiarities of the legal personality of legal entities under public and private law, as well as the development of general provisions regarding their civil liability.

Keywords: the state, legal status of the state, international private law, international civil legal relations, problems of the legal status of the state, legal entity.

Formulas: 0, *fig.:* 0, *tabl.:* 0, *ref.:* 19.

Постановка проблеми. Однією з ключових і багатогранних проблем сучасної правової науки є питання правового статусу держави у міжнародних цивільних правовідносинах.

Проблематика ролі держави в міжнародних цивільних правовідносинах охоплює різні аспекти, зокрема правосуб'єктність, юрисдикцію, застосування національного та міжнародного права, а також вирішення конфліктів між національними системами та міжнародними нормами. Ці питання є надзвичайно важливими для ефективного функціонування міжнародного правопорядку та гарантування прав і свобод учасників міжнародних цивільних правовідносин.

У вітчизняній правовій науці детально розглядаються лише окремі аспекти цієї проблеми, тоді як цілісного уявлення про участь держави в міжнародних цивільних правовідносинах, її правовий статус і відповідальність наразі не сформовано. Складність поєднання норм національного та міжнародного права призводить до накопичення нових юридичних актів, створюючи колізії в цивільних правовідносинах. Це вимагає вдосконалення законодавства та подальших наукових розвідок у цій галузі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. На актуальність та важливість цієї проблеми вказували в своїх роботах такі

науковці в галузі цивільного права, як В. А. Ведькал, Є. В. Корнійчук, В. В. Корольова, В. М. Коссак, Р. А. Майданик, О. В. Мартинюк, О. О. Мережко, А. В. Омельченко, Є. В. Попко, С. В. Салоїд, І. В. Спасибо-Фатєєва та інші. Віддаючи належне напрацюванням вітчизняних фахівців цивільного права, слід наголосити на необхідності розроблення нових підходів щодо визначення правового статусу держави та вдосконалення існуючого механізму правового регулювання в цьому напрямі.

Не вирішені раніше частини загальної проблеми. Головна проблема – це невизначеність правового статусу держави у міжнародних цивільних правовідносинах. Науковці «розщеплюють» державу на юридичну особу публічного та приватного права. Зазначений підхід обумовлює виникнення низки колізійних аспектів, оскільки такий правовий статус держави породжує невідповідності у розумінні її як владного суб'єкта наділеного властивостями юридичної особи для участі у так званих невіддільних відносинах. Це обумовлює нагальність розроблення іншого «компромісного» підходу, який би зміг поєднати ці характеристики правового статусу держави та увібрати кращі практики норм національного та міжнародного цивільного права.

Формулювання цілей статті. Метою

статті є узагальнення досягнень української науки щодо розуміння правового статусу держави у міжнародних цивільних правовідносинах, виявлення основних проблем у цій сфері та формулювання відповідних пропозицій щодо їх вирішення.

Виклад основного матеріалу дослідження. Проголошення незалежності стало фундаментом для формування чинної правової системи, яка постійно розвивається та вдосконалюється в контексті трансформації суспільних відносин. Це створює нові виклики і можливості для забезпечення стабільності правових відносин як на міжнародному, так і на внутрішньодержавному рівнях. У зв'язку з цим важливим завданням є збалансування національного та міжнародного законодавства з метою досягнення ефективної взаємодії суб'єктів цивільних правовідносин. У цьому контексті важливу роль відіграє міжнародне приватне право, яке регулює не лише діяльність фізичних і юридичних осіб, але й визначає роль держав як суб'єктів міжнародних відносин.

В сучасній правовій доктрині знаходить підтримку твердження про те, що по відношенню до національного права, міжнародне є пріоритетним. Держава як суб'єкт міжнародного приватного права виступає не лише як правозахисник інтересів своїх громадян, а також взаємодіє з інтересами інших держав. При цьому, держава є особливим суб'єктом цивільних правовідносин, зокрема: як юридична особа та носій приватного інтересу та як суверен і носій публічної влади [1, с. 137]. На думку Корнійчука Є. В., держава як учасник цивільних зобов'язань не перетворюється на звичайний суб'єкт цивільного права, тому що їй притаманні властивості політичної влади саме з огляду на наявність суверенітету та можливість володіння юрисдикційним імунітетом [2, с. 18].

Тобто, держава може брати участь у міжнародних цивільних правовідносинах як учасник приватноправових відносин або як носій публічної влади чи суверена. В контексті цього постає необхідність визначення правового статусу держави при виконанні міжнародних угод, вирішенні спорів та конфліктів, оскільки кожний вид правовідносин вимагає особливого правового регулювання. Наприклад, для закріплення норм

міжнародного права, необхідне погодження держави-учасниці, у механізм правової системи якої нерідко закладений сформований протягом століть міжнародний звичай [3, с. 120]. Така особливість обумовлює складність сприйняття одних і тих же фактів різними суб'єктами цивільних правовідносин.

Як зазначають науковці, цивільні правовідносини мають майновий та немайновий характер і підпадають під сферу впливу міжнародного приватного права [4, с. 37]. Також специфічною ознакою міжнародних цивільних правовідносин є наявність іноземного елемента. Згідно п.1 ст. 1 Закону України «Про міжнародне приватне право» (далі – Закон), іноземний елемент визначено як ознаку, яка характеризує приватноправові відносини, що регулюються цим Законом, та виявляється в одній або кількох з таких форм:

- хоча б один учасник правовідносин є громадянином України, який проживає за межами України, іноземцем, особою без громадянства або іноземною юридичною особою;

- об'єкт правовідносин знаходиться на території іноземної держави;

- юридичний факт, який створює, змінює або припиняє правовідносини, мав чи має місце на території іноземної держави [5].

Необхідно зазначити, що не завжди вдається створити сприятливі умови для ефективної співпраці, всебічного врахування інтересів держав-учасниць через суттєву різницю їх економічних, політичних та правових систем. Також правозастосування ускладнюється необхідністю вирішення того, яка норма законодавства підлягає застосуванню – діюча на території місцезнаходження суду, який розглядає справу або на території іноземної країни, якої стосується іноземний елемент у справі. В контексті цього законодавство України містить поняття колізійної норми (визначає право якої держави підлягає застосуванню до правовідносин з іноземним елементом).

Варто зазначити, що цивільним законодавством регулюються особисті немайнові та майнові відносини (цивільні відносини), засновані на юридичній рівності, вільному волевиявленні, майновій самостій-

ності їх учасників [6, с. 1]. З однієї сторони, держави наділені правом вільно обирати тип своєї економічної системи, а й тому самостійно визначати що саме є власністю [7]. З іншої, не заперечується той факт, що власність є одним із прав людини, зафіксованим у міжнародних актах. Тобто, категорія права власності виходить за межі регулювання національним законодавством і стає частиною міжнародних норм [8, с. 269].

В контексті цього з'являється ще один колізійний аспект – це взаємоузгодження правових норм, оскільки держави можуть різнитися також за режимом правління, що визначає специфіку внутрішнього законодавства. З огляду на це, гармонізація правового регулювання стане можливою, коли правові системи країн проголошуватимуть та відстоюватимуть одні й ті ж самі цінності, права і свободи. Хоча, реалізація цієї вимоги є досить складною та дискусійною, оскільки неможливо виключити історичні умови, традиції, звичаї, в яких формувалася держава (оскільки саме це визначає її культурну ідентичність і особливості) та повністю уніфікувати її устрій, законодавство до єдиних міжнародних стандартів.

Існує низка поглядів, яким чином слід розглядати правовий статус держави у міжнародних цивільних правовідносинах. Деякі науковці вбачають державу як унікального суб'єкта правовідносин, оскільки немає наддержавного органу, який би наділив її правами юридичної особи [4, с. 57]. У цивільних правовідносинах держава уповноважує на своє представництво відповідних суб'єктів (органи державної влади, закордонні представництва, окремі посадові особи тощо) та реалізує свою правосуб'єктність у таких сферах:

- отримання майна за договором дарування, у спадок за встановленим законом чи заповітом (як спадкоємець держава не виступає в ролі власника цивільних прав, що пов'язані з особистістю суб'єкта);

- продаж цінних паперів іноземцям через аукціон чи іншим способом;

- надання або отримання кредитів, гарантування позик і кредитів;

- спорудження будівель для своїх представництв за кордоном, виступати власником будівель чи іншого майна, їх оренда або

- оренда інших земельних ділянок;

- участь у створенні підприємств, навчальних закладів, закладів охорони здоров'я тощо;

- набуття права власності на скарб, що є пам'яткою історії та культури, конфіскації, реквізиції;

- участь у зовнішніх інвестиціях, концесійних угодах, договорах купівлі-продажу, розподілу продукції тощо.

Варто зауважити, що у зв'язку з необхідністю приведення норм національного законодавства до вимог міжнародних стандартів, нагальним питанням є підвищення ефективності управління корпоративними правами держави як ключового аспекту забезпечення її економічної безпеки. Організаційно-правове забезпечення системи управління корпоративними правами здійснюється переважно у контексті приватизаційних процесів і характеризується відсутністю відповідного нормативного документу, який би регламентував діяльність суб'єктів з державною часткою у статутному фонді та методологію визначення оцінки ефективності управління [9, с. 106]. При цьому, у Цивільному Кодексі України (далі – Цивільний кодекс) відсутнє визначення поняття «корпоративні права», що підтверджує виключно господарсько-правову, а не цивільно-правову природу корпоративних відносин [10, с. 87].

Згідно Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність», Україна в особі її органів, місцеві органи влади і управління в особі створених ними зовнішньоекономічних організацій, які беруть участь у зовнішньоекономічній діяльності, а також інші держави, які беруть участь у господарській діяльності на території України, діють як юридичні особи [11]. А саме, в цьому випадку держава позбувається свого привілейованого положення та набуває статусу юридичної особи. Як вважають деякі дослідники, ця норма створена з метою виключення можливості зловживання владними повноваженнями [12, с. 167].

З визначенням статусу юридичної особи, правосуб'єктність держави набуває нових форм, що створює додаткові колізії в правовому полі. Суб'єкти публічного права (зокрема і держава Україна), можуть висту-

пати учасниками цивільних правовідносин лише за умови набуття статусу особи [13, с. 677]. Цивільним кодексом визначено, що учасниками цивільних відносин є фізичні особи та юридичні особи. При цьому, надання органам держави статусу юридичної особи означає їх безпосередню участь у приватних правовідносинах та виконання дій для набуття державою цивільних прав і обов'язків [14, с. 96-97]. Справедливим є твердження, що віднесення держави до числа юридичних осіб публічного права є проблематичним, оскільки в цивільному праві до цього часу не напрацьовано загально-визнаних ознак юридичної особи публічного права [13, с. 679].

Ще одним важливим положенням є те, що держава як суб'єкт міжнародно-приватного права має особливі права та обов'язки, зокрема імунітет. Поняття «імунітет» (з лат. «звільнення від чогось») є принципом, відповідно до якого стосовно держави або її органів чи представників не може бути поданий позов до іноземного суду без наданої на це згоди [15, с. 296]. В основу практики непідпорядкування однієї держави правопорядку іншої держави покладено давньоримський принцип «рівний не має влади над рівним» (*par in parem non habet imperium*) [16, с. 76].

Сучасна світова система правового регулювання поєднує застосування абсолютного та обмеженого імунітету держав. Протягом років доктрина абсолютного імунітету зазнавала змін і трансформувалася в обмежений імунітет, в основу якого закладений принцип поділу держави на юридичну особу та суверена. Фахівці зазначають, що відсутність спеціальних законів про державний імунітет призводить до деяких розбіжностей при розгляді питань юрисдикції, надання імунітету, аргументації прийнятого рішення підсудності справ, визначення критерію при відмові в застосуванні імунітету тощо [17, с. 334]. Разом з тим, правове регулювання імунітету базується переважно на законодавчих актах окремих держав, і лише частково спирається на норми міжнародного права.

Поряд з цим, заслуговує уваги питання цивільно-правової відповідальності держави як юридичної особи публічного права. Прогалина в частині невизначеності право-

вого статусу держави перешкоджає реалізації позову до держави, що вимагає визнання за нею статусу юридичної особи публічного права [13, с. 682]. Разом з тим, незрозумілим є той факт, яким чином розмежувати правовий статус держави як юридичної особи приватного права і дії державних органів та офіційних службовців як юридичних осіб публічного права, що наділені владними повноваженнями.

Законодавством визначено, що порядок утворення та правовий статус юридичних осіб публічного права встановлюються Конституцією України та законом. Тобто, організаційно-правові форми, правове становище юридичних осіб публічного права не є предметом цивільно-правового регулювання, а підпадає під дію публічних законів [13, с. 680]. При цьому, дії держави спрямовані на задоволення публічного інтересу, прибуток від діяльності якої надходить до Державного бюджету України та витрачається на суспільні потреби. На відміну від юридичної особи приватного права, де прибуток спрямовується на приватні потреби [12, с. 168].

Варто зазначити, що згідно п. 1 ст. 8 Господарського кодексу України, держава, органи державної влади та органи місцевого самоврядування не є суб'єктами господарювання [18]. Безпосередня участь держави, органів державної влади та органів місцевого самоврядування у господарській діяльності може здійснюватися лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що визначені Конституцією та законами України [18]. Тобто, наявна суперечність між цими нормами, з однієї сторони, держава не є суб'єктом господарювання, з іншої – її безпосередня участь може здійснюватися у господарській діяльності лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що визначені Конституцією та законами України.

При цьому, потребує уваги питання відповідальності за зобов'язаннями держави. Цивільним кодексом регламентовано, що держава набуває і здійснює цивільні права та обов'язки через органи державної влади у межах їхньої компетенції, встановленої законом [6]. Тобто, держава визначена в правовому полі як суб'єкт відповідальності, однак незрозуміло хто саме (який орган чи

установа) буде її представником. Виходить, в кожному конкретному випадку суд повинен з'ясувати, яка саме державна структура виступає уповноваженим органом держави. Доречним є зауваження, що в законодавстві відсутнє загальноприйняте визначення поняття «орган державної влади», розуміння якого розпорошене в окремих спеціальних нормативно-правових актах [19, с. 158].

Також, варто зауважити на питанні щодо відповідальності держави у сфері нормотворчої діяльності. Оскільки прийняття законів є компетенцією законодавчої гілки влади, то й обов'язок відшкодування шкоди, завданої в сфері законотворчої діяльності майну власника, покладається на державу [19, с. 160]. Згідно ст. 1175 Цивільного кодексу, шкода, завдана фізичній або юридичній особі в результаті прийняття органом державної влади, органом влади Автономної Республіки Крим або органом місцевого самоврядування нормативно-правового акту, що був визнаний незаконним і скасований, відшкодовується державою, Автономною Республікою Крим або органом місцевого самоврядування незалежно від вини посадових і службових осіб цих органів [6].

Тобто, для відшкодування шкоди, що завдана нормотворчою діяльністю, необхідно скасувати законодавчий акт, що призвів до порушення прав та інтересів особи. Виникає питання, яким чином можливо реалізувати це положення, якщо Верховна Рада України є законодавчим органом, яка приймає нормативно-правові акти та здійснює свою діяльність на підставі законів. І, знову ж таки, право щодо скасування законодавчого акту належить як Верховній Раді України, так і Конституційному Суду України. Згідно п. 1 ст. 11 Цивільного кодексу, цивільні права та обов'язки виникають із дій осіб, що передбачені актами цивільного законодавства, а також із дій осіб, що не передбачені цими актами, але за аналогією породжують цивільні права та обов'язки [6]. При цьому, у випадках, встановлених актами цивільного законодавства, цивільні права та обов'язки виникають безпосередньо з актів органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим або органів місцевого самоврядування [6].

Висновки. Підсумовуючи викладене,

можна констатувати, що сучасний стан дослідження проблеми правового статусу держави у міжнародних цивільних правовідносинах потребує комплексного підходу через наявність численних складових. Зокрема, важливою є гармонізація норм міжнародного та національного законодавства, врахування інтересів і свобод широкого кола суб'єктів цивільних правовідносин. Проте досі не існує єдиного підходу до розуміння правового статусу держави в міжнародних цивільних правовідносинах. Виходячи з аналізу наукових розвідок щодо правового статусу держави в міжнародних цивільних правовідносинах, можна виокремити кілька основних проблем у таких сферах:

- правозастосовча: наявність колізійних норм при узгодженні правових систем національного та міжнародного законодавства; широке коло суб'єктів цивільних правовідносин, що ускладнює досягнення балансу їх інтересів; в основі правових систем різних країн закладений звичай, що породжує складність сприйняття одних і тих же фактів різними суб'єктами цивільних правовідносин; відсутність спеціальних законів про державний імунітет);

- нормотворча: у деяких аспектах нормативно-правове регулювання є застарілим, зокрема, щодо порядку здійснення корпоративних прав державою; відсутність законодавчо закріпленого визначення деяких понять («корпоративне право» саме як цивільно-правова категорія; «орган державної влади») та їх узгодження (зокрема, згідно деяких законодавчих документів, держава не є суб'єктом господарювання));

- організаційно-правова: відсутність юридично визначених ознак правового статусу держави як юридичної особи публічного та приватного права, а також загальноновизнаних елементів правосуб'єктності держави Україна як суб'єкта міжнародних цивільних правовідносин;

- процесуальна: складність реалізації судової практики, оскільки в кожному конкретному випадку суд повинен з'ясувати, яка саме державна структура виступає уповноваженим органом держави; невизначеність при здійсненні процедури відшкодування шкоди, завданої в сфері законотворчої діяльності тощо.

Продовження наукових досліджень у цій сфері сприятиме удосконаленню законодавчого забезпечення правового статусу

держави в міжнародних цивільних правовідносинах з урахуванням передового міжнародного досвіду.

Література:

- 1.Музыка Ю.Г. Імунітет держави в міжнародному приватному праві. Актуальні проблеми сучасного міжнародного права. Харків, 2016. Ч. 2. С. 137-140.
- 2.Корнійчук Є. В. Юрисдикційні імунітети держав та їхньої власності: тенденції розвитку в міжнародному та внутрішньому праві : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.11. Київ, 2008. 219 с.
- 3.Мережко О.О. Проблеми теорії міжнародного публічного та приватного права. Київ : Юстиніан, 2010. 320 с.
- 4.Салоїд С. В., Кириченко С. О., Хлебінська О. І. Держава як суб'єкт міжнародного приватного права. Економіка. Фінанси. Право. 2024. № 2. С. 57-61.
- 5.Про міжнародне приватне право: Закон України від 23.06.2005 р. Відомості Верховної Ради України. № 32. Ст. 422. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2709-15#Text> (дата звернення: 04.09.2024).
- 6.Цивільний кодекс України : Закон України від 16.01.2003 р. Відомості Верховної Ради України. №№ 40-44. Ст. 356. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#n14> (дата звернення: 04.09.2024).
- 7.Загальна декларація прав людини: прийнята і проголошена Резолюцією 217 А (III) Генеральної Асамблеї ООН від 10 грудня 1948 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/995_015 (дата звернення: 04.09.2024).
- 8.Шаповал Т. В. Особливості регулювання права власності в міжнародному публічному праві. Вісник Львівського університету. Серія: Міжнародні відносини. Львів, 2016. № 38. С. 268-275.
- 9.Солов'ян Ю. Управління державними корпоративними правами: оцінка ефективності. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Економіка. 2011. Вип. 121-122. С. 103-108.
10. Корольова В. В., Кодь В. О. Корпоративні права держави та їх захист (проблемні питання). Правничий вісник Університету «КРОК». Київ, 2020. Вип. 38. С. 85-92.
11. Про зовнішньоекономічну діяльність: Закон України від 16.04.1991 р. Відомості Верховної Ради УРСР. № 29. Ст. 377. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12#Text> (дата звернення: 04.09.2024).
12. Школьнік Є. Правовий статус держави як суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності. Національний юридичний журнал: теорія і практика. 2014. № 6(10). С. 166-168.
13. Шелест М. В. Держава як юридична особа публічного права: стан проблеми. Форум права. 2009. № 3. С. 677-685.
14. Спасибо-Фатеева І. Деякі проблеми, пов'язані з участю держави Україна в цивільно-правових відносинах. Вісник Академії правових наук України. 2006. № 4 (47). С. 96-107.
15. Ведькал В. А, Гадірлі Т. А. Імунітет держави, його види та концепції реалізації. Юридичний науковий електронний журнал. 2021. № 9. С. 296-298.
16. Мартинюк О. В. Щодо визначення юрисдикційного імунітету держави. Донецький національний університет імені Василя Стуса, 2021. С. 76-77.
17. Попко Є. В. Тенденції розвитку юрисдикційного імунітету іноземної держави за континентальним правом. Науковий вісник Ужгородського Національного Університету. Серія: Право. 2024. № 81 (3). С. 335-345.
18. Господарський кодекс України : Закон України від 16.01.2003 р. Відомості Верховної Ради України. 2003. № 18, № 19-20, № 21-22. Ст.144. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text> (дата звернення: 04.09.2024).
19. Коссак В. Правосуб'єктність державних органів і створюваних ними юридичних осіб у механізмі регулювання цивільної відповідальності. Юридичний журнал «Право України». 2019. № 1. С. 154-166.

References:

- 1.Muzyka Yu.H. (2016). Imunitet derzhavy v mizhnarodnomu pryvatnomu pravi. [Immunity of the state in international private law]. Aktualni problemy suchasnoho mizhnarodnoho prava. Part 2, pp. 137-140.
- 2.Korniichuk, Ye. V. (2008). Jurisdictional immunities of states and their property: development trends in international and domestic law: PhD thesis abstract. K.
- 3.Merezhko, O.O. (2010). Problemy teorii mizhnarodnoho publichnoho ta pryvatnoho prava [Problems of the theory of international public and private law]. Yustinian, p. 320.
- 4.Saloid S.V., Kyrychenko S.O., Khlebynska O.I. (2024). Derzhava yak subiekt mizhnarodnoho pryvatnoho prava [The state as a subject of private international law] Ekonomika. Finansy. Pravo. № 2. Pp. 57-61.
- 5.On Private International Law : Law of Ukraine № 2709-IV (2005 June 15) The Official Bulletin of the Verkhovna Rada. 32, 422.
- 6.Civil Code of Ukraine : Law of Ukraine № 435-IV (2003, January16) The Verkhovna Rada of Ukraine. 40-44, 356.
- 7.Universal Declaration of Human Rights : proclaimed by the United Nations General Assembly on 10 December 1948 (General Assembly resolution 217 A). Database «Legislation of Ukraine».
- 8.Shapoval T. V. (2016). Osoblyvosti rehuliuвання prava vlasnosti v mizhnarodnomu publichnomu pravi. [Peculiarities of regulation of property rights in international public law]. Visnyk Lvivskoho universytetu. Seria: Mizhnarodni vidnosyny. № 38. Pp. 268-275.
- 9.Solovian Yu. (2011). Upravlinnia derzhavnymy korporatynymy pravamy: otsinka efektyvnosti. [Management

of state corporate rights: evaluation of effectiveness.]. Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka. Ekonomika. Vol. 121-122. Pp. 103-108.

10. Korolova V. V., Kod V. O. (2020). Korporatyvni prava derzhavy ta yikh zakhyst (problemni pytannia) [Corporate rights of the state and their protection (problematic issues)]. Pravnychy visnyk Universytetu «KROK». Vol. 38. Pp. 85-92.

11. On Foreign Economic Activities : Law of Ukraine № 959-XII. (1991, April, 16). Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrainy, 29, 377.

12. Shkolnyi Ye. (2014). Pravovy status derzhavy yak subiekta zovnishnoekonomichnoi diialnosti. [The legal status of the state as a subject of foreign economic activity]. Natsionalnyi yurydychnyi zhurnal: teoriia i praktyka. № 6(10). Pp. 166-168.

13. Shelest M. V. (2009). Derzhava yak yurydychna osoba publichnoho prava: stan problemy. [The state as a legal entity under public law: the state of the problem.]. Forum prava. № 3. Pp. 677-685.

14. Spasybo-Fatieieva I. (2006). Deiaki problemy, poviazani z uchastiu derzhavy Ukraina v tsyvilno-pravovykh vidnosynakh [Some problems related to the participation of the state of Ukraine in civil legal relations]. Visnyk Akademii pravovykh nauk Ukrainy. № 4 (47). Pp. 96-107.

15. Vedkal V.A, Hadirli T.A. (2021). Imunitet derzhavy, yoho vydy ta kontseptsii realizatsii [State immunity, its types and implementation concepts]. Yurydychni naukovyi elektronnyi zhurnal. № 9. Pp. 296-298.

16. Martyniuk O.V. (2021). Shchodo vyznachennia yurysdyktsiinoho imunitetu derzhavy [Regarding the definition of jurisdictional immunity of the state]. Donetskyi natsionalnyi universytet imeni Vasylia Stusa,. Pp. 76-77.

17. Popko Ye.V. (2024). Tendentsii rozvytku yurysdyktsiinoho imunitetu inozemnoi derzhavy za kontynentalnym pravom. [Trends in the development of jurisdictional immunity of a foreign state under continental law]. Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho Natsionalnoho Universytetu. Seriia: Pravo. № 81 (3). Pp. 335-345.

18. The Commercial Code of Ukraine : Law of Ukraine № 436-IV (2003, January 16). The Verkhovna Rada of Ukraine 18, 19-20, 21-22. 144 P.

19. Kossak V. (2019). Pravosubiektnist derzhavnykh orhaniv i stvoriuvanykh nymy yurydychnykh osib u mekhanizmi rehuliuвання tsyvilnoi vidpovidalnosti [Legal personality of state bodies and legal entities created by them in the civil liability regulation mechanism]. Yurydychnyi zhurnal «Pravo Ukrainy». № 1. Pp. 154-166.

Стаття надійшла до друку 08 вересня 2024 року